

Nro 11.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Szent György Havának 23-dik napján
1793. esztendőben.*

B É T S.

Egygy. olly rendkívül való férfi magzat őtt. a' múlt Pénteken dél után, három fertálykor hét órára e' világra, kihez hasonló 52 esztendőktől fogva Bétsben nem született, a' ki még annya méhében fején arany koronát, kezében pedig királyi páltzát viselt, kinek 20 milliom gyermekei vannak, és a' kinek születése által ugyan annyi emberek örvendeztettenek meg. Értem *Ferdinándot* Fels. Urunknak és királyunknak első szülött férfi magzattyát, az Austriai roppant Birodalomnak örökös urát, és az 1726. esztendőben bé vétetett Pragmatica Sanctiónak ereje szerént, Magyar Or-

szág szent koronájával fel ékesitetett királyát. Hozzá hasonló 1751 ezrtendőől fogva Bétsben nem született, mivel II. *Jósefen* kívül, egy Aus-triai fő hertzeg sem született itten, mint király, mostan uralkodó Fels. Urunk is nem itt, hanem Florentziában szemlélte leg elsöben a' fényes nap-nak világát. Nemtsak felséges szülei és rokonai, hanem minden hiv jobbágyai rendkívül való öröm-be merültenek, ennek a' tsetsemő királynak szü-letésén. Következett napon, u. m. múlt szomba-ton délben öntetett fejére a' kerefsztségnek szent vize a' Bétsi Érsek *Migázzi* Cardinál ö Eminen-tiája által az udvari kápolnában, holott minden fő emberek és, aszfzönyságok meg jelentenek. Ke-refsz-attyává lött IV. *Ferdinánd* Nápolyi király a' Magyar nemzet képében. Kötelefségét a' Nápolyi követ Marquis de Galló vitte végbe, kerefsz any-nyává *Mária Clementina*, felséges Urunknak test-vér húga, a' Nápolyi korona örökösének el jegy-zett párja választatott. A' kerefsztelés alatt ro-pogtak a' bástyáknak fokaira ki vonattatott ágyúk. Az egész udvar, söt a' N. Magyar testörzö sereg is gála ruhájokban jelentenek meg. Mind a' Fels. Tsáfszárné, mind a' született királyka, hálá le-gyen az egeknek, egészégesek.

Azon mind a' fejedelemre, mind a' Statusra nézve hasznos fel tételnek, mellyről újság leve-leinknek 7-dik szakaszában, a' 99 lapon emléke-zetet tettünk, nagy előmenetele vagy on itten. — Aprilisnek 11. napján ezer markánl több e-züst, és egynéhány száz arany vitettetett bé a' pénz verő házba. Gr. *Seiler* egész ezüst asztali készületét, *Paar* hertzeg pedig minden ezüst edé-nyeit oda küldötte. Az alsó Austriai kórmány-szék 5000, az ifjú hertzeg *Lichtenstein Károly* 4000 forintot ajánlottanak a' Bétsi szabad seregnél szol-gálandó 100 köz embernek tartására. A' várban lakó vendég fogadósok arra kötelezték magokat, hogy ök ezen szabad seregnék fő Strázsa-meste-rét, az egész háború alatt magok költségeken fog-ják tartani.

Aprilisnek 15. napján 1200 főből álló Galliziai-recruták érkeztenek ide, és mingyárt német gyalog regementekre osztattanak fel.

Néhány napoktól fogva két nevezetes Marokkanusok tartózkodnak itten. A' mint mondatik, mind ketten tudományt szerető emberek, és olly véggel utaznak, hogy a' tapasztalás által öregbithessék ismérteket. Velek nem beszéltem, azért nem is tudók tudományok felől itéletet hozni. Külső tekintetekre nézve szép ifjú emberek, és sokkal tsinosabban járnak mint az ez előtt is elszendővel ide jött Marokkai követnek udvari emberei.

*A' múlt Mártiusi táborozás historiájának
folytatása.*

A' Ts. K. fegyvernek eddig való szerentséje tellyes bizodalmat nyújtott Printz *Kobürgnak*, a' Szövetséges Belgyiomnak azon vezedelemből, mellyben immár tántorgott, lehető ki szabadítására. E' végre, leg elsöben is *Mastricht* városát akarta a' Frantzia ostrom alól fel szabadítani, mellyet annyival szükségesebbnek lenni itilt, mivel azon várnak meg tarthatasától függött mind Hollándiának, mind a' Leódiái püspökségnek továbbbi tsendes meg maradása. Ahozképest *Mártiusnak* 3-ik napján ki is indította kórmánya alatt lévő vitéz seregeit. Az avantgardát *Falkenburg* városán túl lévő heggyre helyhezette *Károly* fő hertzeg, ennek háta megett állapotott meg a' második és harmadik colonné. Az előre küldetett könnyü seregek semmi ellenségre nem találván, *Mastricht* előtt fekvő dombig mentenek elő, és a' midön látták volna annak ostrom alól lett fel szabadulását, *Mack* Obester vezérlése alatt bé rukkoltak abban. Halván *Mastrichtnak* fő kórmányozója a' Hassziai Landgráf a' Ts. K. seregeknek közelgetését, sok fő tüztekkel együtt eleikbe ment. Sok lakosok követték ötet, a' kik szabadítóik iránt való háladatolságoknak ki nyilatkoztatására, tapsolással, és örömmek hangjá-

val fogadták vitézeinket. — A' könnyű seregeknek egygy részét, és a' G. *Sztáray* gyalog magyar regementét által küldötte a' Mózsa vizén *Károly* fő hertzeg, olly véggel, hogy annak két partya körül fel 's alá járkálván vigyázzanak, maga pedig a' városba ment bé quáriélyba. A' sereg *Falkenburg* és *Mastricht* között telepedett le. Ugyan ezen napon *Henri Chapellig* marsirozott G. F. M. L. *Würtembergi* *Printz*, a' honnan az első karabélyos Regementbeli fő Hadnagyot *Bielát*, 50 emberrel küldötte az ellenség arriergardájának, az az, utól menő seregének üzésére, a' ki is egy tábori eleséget vivő szekeret, és egy néhány frantzia rabokat vitt magával viszfza. *La Tour* Generál sem hevert e' napon, hanem *Szitartig* a' *Juliacumi* hertzogségnek városáig ment elő, a' honnan három órával annakelőtte már el lődült az ellenség. Igy tselekedett alsó Alsátiának *Walsenburg* nevű városa mellett is, jó eleve észre vévén *Wenkheim* Generálnak közelgetésén.

Mártiusnak 4. napján *Tongern* felé indult *Károly* fő hertzeg, vezérlésére bizattatott avantgardával, a' ki látván, hogy *Melin* nevű falú előtt való hegyen, igen jó helyet választott volna magának az ellenség, egygy granatéros bataliont küldött eleibe, a' *Sztárai* regementet pedig magába a' faluba, a' honnan még azon nap ki üzte a' *Frantziákat*, *Tongert* is el foglalta, mellynek az a' hasznos következése vólt, hogy a' *Leódiumi* püspökségben és *Rüremondnál* táborozó ellenség mingyárt viszfza vontá magát, másként bizonyosan két tűz közzé szoritatott vólna. Az ármadának egyik része által menvén e' napon a' Mózsa vizén, *Tonger* és *Mastricht* között szállott táborba. A' *Würtembergi* *Printz* *Herve* felé marzsirozott, a' honnan el futván az ellenség, meg lehető magazinumot talált. Onnan tovább menvén *Ajnió* (*Ainiéux*) mellett 10 's több ezer főből álló frantzia táborra talált, a' ki ellen, az alatt, mig ő maga *Lüttich* felé olly fel tétellel masirozott, hogy annak bal szárnyára rohanhaszon, *Davidovich* Ge-

nerált küldötte az avantgárdával, a' ki maga vezetvén a' tábori vadászokat egy osztály gyalogsággal az ellenségre, mingyárt két ágyút vett el attól. De mivel az mind jó helyre vette magát mind sok ágyúi vóltanak, mind a' Leódiái parafztok segítségekre mentenek, mind addig, míg a' Würtembergi Printz a' más oldalra nem érkezett, és a' *Karajtzai* nevet viselő német hufzárokkal közikbe nem vágott, egész estig ki nem mozdíthatta helyéről. — Ezen napon Coloniának *Linne* nevü városkájáig ment *Latour* Generál, a' hová lett masirozásban a' *Stephansverti* (ez Ausztriai Geldriában fekvő erőtség egy kis szigetben) erőtséget ostromló Frantziákra küldvén a' *Wurmser* Generál hufzárjait, rész szerént le vagdaltatta, rész szerént pedig el fogatta őket. Tovább menvén *Mehren* és *Lerop* között fekvő ellenségre talált, evvel is öfzve tsapott, és Rüremondig tólt a vízfza.

Mártiusnak 5. napján, jó reggel *Tongerhez* érkezvén *Károly* fő hertzeg avant gárdájával, el foglalta azt, és az el futott ellenség után küldvén könnyü seregeit egy szép ágyút nyert. A' Würtembergi Printz Leodium felé vitte seregeit, de mivel már annakelőtte való éjjel el futott onnan az ellenség, lehetetlen vólt néki azt utól érni. A' városban 10 ágyút, sok monturt, fegyvert és tábori eleséget nyert. E' napon ment *Latour* Generál is Rüremondba, de mivel onnan is el lódúlt immár az ellenség, könnyü szerü lovasaival és három batalion gyalogsággal által ment a' Mózsa vizén, és onnan is szerentsésen el üzte azt. Vitéz seregeinknek illyetén szerentsés foglalatoságának az a' haszna vólt, hogy a' Szövetséges Belgáknak nevezetes vára *Mastricht*, a' Frantzia ostrom alól fel öldoztatott, és a' Mózsa vizének mind két környéke meg tisztítatott az ottan dühösködött ellenségtől.

Nagy Britannia.

Az Angliai *Attorney* még mostan is szüntelen sürgeti a' múlt Mártiusnak közepén a' Parlamen-

tom eleibe adott *Billt*, mellyről mi újság leveleinknek 133 lapján emlékeztünk. A' nevezett hólnapnak 19. napján ismét elő vette azt, és valamint akkor, úgy ekkor is nagy lármára adott alkalmatosságot. *Fox* és *Grey* uraknak ellenvetésekre azt felelte az *Attorney*, hogy sok urak csak névvel, nem pedig valósággal hazafiak, holott hazájokhoz és a' nemzet szabadságához való szereteteket, nem tsupán szóval, hanem inkább tselekedettel kellene nékiek meg bizonyítani, és hogy ő t. i. az *Attorney*, az az, királyi Fiscus, ezen *Billnek* sürgetése által nyilatkoztattya leg inkább ki hazafiúi buzgoságát. Senki sem rágalmazhattya ötet azért, hogy az eleségnek és tábori készülteknek ellenséghez való vitetéseket meg akarja tiltatni. Epen azon okból szükség volna a' Frantzia országba való menetelt is meg akadályoztatni, mivel a' melly Anglus most oda utaz, bizonyosan rosz feltétele vagyon. *Burke* is keményen buzgott a' Frantzia nemzet ellen. Nem más végből, *úgymond* ő, hanem constitúciónknak fenn tartásáért indítottunk ellene hadat. Leg ottan, hogy *Dumourier* barbarus népével bé rohant Belgyiomba, meg jövendöltük azt, hogy ő ottan nem a' szabadságot, hanem szolgaságot fogja terjeszteni. Szükség magunkat az illetén egygyeségtől őriznünk. Közöttünk is sokakat vontak immár pártokra, sok zürzavart kezdettek titkon csinálni. — Ekkor nagy lármá esett a' Parlamentomban, szüntelen azt kiáltozták a' tagok, szükség, hogy *Burke* uram ki mutassa azokat a' proselytákat. Hogyha, *úgymond*, deputatióba nem volna a' parlamentom, el nem mulatnám őket örökkévaló gyalázatokra meg nevezni. Irtódom a' Frantziák kigyói álnoksággal tellyes bátorságoktól és revolucionális itilő székektől. Ez után azt a' kérdést tette *Fox*, hogyha ugyan hasonlót mivelé a' Hyberniai parlamentom, fog é illetén *Billt* a' gyűlés eleibe terjeszteni, mivel másként nagy zürzavar lenne a' dologból? *Pitt* Minister kétséges értelmű szókkal azt felelte, hogy ő semmit nem

kételkedik a' Hyberniai parlamentomnak a' nemzet constitutiója, és szabatsága iránt való hazafiúi buzgoságáról. Ez, éppen olyan felelet, *úgymond Scheridan*, mintha valaki ezen kérdésre: a' nap forog é a' föld körül, vagy a' föld a' nap körül? azt felelné: néhánykor ez, néhánykor amaz. Ekkor is továbbra halasztatott a' Billről való tanácskozás.

Épen most ötle eszembe egy nevezetes történet, a' melly nagy változást okozott Nagy Britanniának eddig való systemájában, hogy t. i. múlt Mártiusnak kezdetében fel szabadította az Angliai Parlamentom a' Hyberniai parlamentot azon iga alól, melly alatt ez száz esztendőnél tovább nyögött, és épen arra a' lábra állította, a' mellyen maga vagon. Egy ollyatén változás ez, mellyet minden tudományt szerető ember kíván tudni, tudják az én E. Olvasóim közül is sokan, de sokkal többen vagnak, a' kik nem tudják. Szokásom szerént mostan is örömmel tellyesiteném kívánságokat, ha azoknak rágalmazó nyelvektől nem tartanék, a' kik azt merik mondani, hogy az újságokban nem szükség statisticát és historiát tanítani, hanem csak a' mint jő a' dolog, maga valóságában elő adni, akár értsék azt az olvasók, akár nem? Jól vagon édes barátim, annyival könnyebb leszen nékem czután írni, sem könyvek forgatására, sem elmémnek újságokat fáralztatására nem leszen többé szükségem. Tellyesedjen bé szent akaratotok.

Mártiusnak 26. napján ismét elő vétettetett a' fellyebb említett *Bill* az alsó Parlamentomban. Az *Attorney* leg elsöben is azt adta a' gyűlésnek tudtára, hogy ő ollyatén változtatást tett abban, mellyen minden meg nyugodhatik. Halván *Fox* uram, hogy ő halzonnal ellenkezett avval, nagyon örvendett, noha kívánta volna, hogy soha elő sem vétetődött volna. Aprilisnek 30. napjára halasztatván annak bé vétetése, azt mondotta

Adám az ellen, hogy akkorra lehetetlen volna azt Scotziának végső határában lakó lakosoknak tudtokra adni, a' kik bé sózott hallal kereskednek Frantzia országba. *Fox* ismét azt sürgette, hogy azt kellene azon *Billben* szorosán meg határozni, a' mi a' törvénnyel egyenesen meg egyezne, annyival inkább, mivel ez a' *Bill* a' következő időkben sinór mértéke lenne a' törvény székeknek annak meg határozására, mi legyen, vagy mi ne legyen a' majestásnak meg sértése. Az *Attorney* erre azt felelte, hogy most nem a' jövő időkre, hanem arra kellene tekinteni, miképen lehessen a' Frantzia zemetet az Anglusok ellen indított hadakozásban meg erőltetni.

Austriai és Szövetséges Belgyiom.

Felsőges Urunk Belgyiomnak fő kórmányozójává tenni méltóztatta, kedves testvérét *Károly* Austriai fő hertzeget, mellyen rendkívül való módon örvendenek a' lakosok. A' Brabantziai Rendeket is, a' kik a' Frantziáknak oda lett bé menetelek után meg fosztattak tisztségeiktől, ismét bé iktattatta előbbi hivatalaikba.

Monsból Hanuoviának fő és erős városából az iratik Aprilisnek 8-ik napján, hogy az előtt két nappal már Peronnében, Picardiának kotsin, de erős és népes városában lett volna *Dumourier*, Páristól 18 órányira, holott ellene zúgolódó hadi seregeit egybe gyűjtván, ekként szólott hozzájuk: *El jöttök é' velem Párisba? hívek léftek é' hozzám? kívántok é' ismét magatoknak királyt?* Mellyre semmi feleletet nem adván a' seregek, jól vagyon így szólott *Dumourier*, most látom, hogy el tsábittatni engedtétek magatokat, látom, hogy nem akartok engemet követni, látom, hogy hűségtelenek vagytok hozzám. *En a' Ts. táborba megyek Niderlandiába, a' ki engemet követni akar, kövessen.* Azonnal öt regementek, u. m. *La Couronné, Conde, Bertsény, Colonel-Generál*, és egy huszár regement állottanak hozzája, mellyekkel égyütt

vízfza is indúlt. A' többi seregek tüzet adtak réája, mellyeken által vágván magát, 1000 embert vesztett el, a' többivel Monsba ment. A' vízfza maradt Frantziák a' várakba vonták magokat. *Santerre* serfözöböl lett hires Generál ezután kevéssel érkezett a' Frantzia seregekhez, és míg más fő vezért válaftana a' N. Gyülés, ő fogja azokat kormányozni. A' melly városoknak lakosai fejr kokárdát tettek kalapjaikra, irgalmatlanúl üldöztetnek a' patrióták által. *Peronében* 250 ember ölettetett meg közülök *Santerre* Generálnak oda érkezése után. Nem igaz, a' mit *Aprilisnek* 6-ik napján irtanak Monsból, hogy a' Ts. K. seregek el foglalták volna *Maubege*, *Ryssel* és *Valenciennes* Frantzia erős várakat, ugyan az onnan érkezett levelek hamisittyák meg előbbi hiradásokat, és azt mondják, hogy bizonyos okokra nézve, nem mentenek abba a' Ts. K. seregek. A' Frantzia revolutió közelget enyészetéhez; de addig még néhány ezer ember fog a' más világra költözni.

Valence Generál, *Sillery* tudós frantzia afzszony, *Egalitének* a' felesége, és *Lady Fitzquald*, *Dumurier* példája által indittatván által jötenek *Austriai* *Belgyiomba*. *Párisban* *Roládnak* a' belső dolgokra vigyázó miniszternek irásait, *Sillery* afzszonynak házát, és házi bútorjait, *Egalite* *Filip* feleségének, *Lady Fitzqualdnak*, *Valence* Generálnak, *Chartres* hertzegnek, és több gyanús személyeknek jószágait el petsételtette a' N. Gyülés. Ugyan *Párisból* az iratott *Brüsselbe*, hogy a' város lakosai két részre hajlottanak, egygyik része királyt kíván magának, másik hire hallásától is irtózik, melly miatt *Aprilisnek* 3 napján sok vérét ki ontották egymásnak; a' mint hallatik 60 ezer ember hullott el két részről. Az is bizonyosnak lenni mondatik, hogy *Rupellat* (*Rochellet*) Frantzia országnak az *Aquitaniai* tenger mellett fekvő nevezetes ki kötő helyét 's városát el foglalták az *Angliai* hadakozó hajók, melly ha úgy vagyon, nem kis sebet ejtetenek a' N. Gyülésnek és patriótáknak szíveken.

Sokféle-képen adattatik elő *Dümuriernek* a' Frantzia közönséges társaságtól lett el pártolása, és hozzánk jövele. Brüsszelből azt írják, hogy Mártiusnak végén két Ts. K. Obesterek, u. m. *Fischer* és *Mack* urak vóltanak vólna nálla, és hét egész óráig beszéllettenek vele, mit, mit nem, arról halgat az irás. Sokan úgy vélekednek, hogy a' békelességnek vízfza szerzetetésére *Dümurier*, az első N. Gyűlés által hozatott új constitutióval kínálta vólna meg a' szövetséges fejedelmeket; hogy e' végre a' Delfinusnak királyságra lejendő emeltetését, és néhány Frantzia tartományoknak által engedtetését ígírte vólna meg. De mind ezek tsupa képzelődések, nem pedig minden kétségen kívül való dolgok (c). Akárhogy, akármint legyenek az ő által jövetelének környül állásai, elég az ahoz, hogy ő által jött; hogy ötet sok Frantzia katonák követték, és többnire mind lovasok, kiknek számát még most meg nem lehet határozni; hogy egy áldott nap sem múlik el, mellyen 50's 60 szökevények ne jelentenek magokat seregeinknél, és nemtsak köz emberek, hanem tíftek is. Mindenek nagy nyúghatatlansággal várják e' ritka történetnek következéseit.

Olafz Ország.

A' mint Aprilisnek 3 napján Triestből küldett levél mondja, ismét égygyel szaporodott a' Frantzia nemzet ellenségének száma. A' Velenzei tanáts gyűlést tartván, mellyben néhány Európai fejedelmeknek követei is jelen vóltanak, világosan meg izente a' Frantzia N. Gyűlés ottan múlató követének, hogy ő a' Frantzia Köz Tár-

(c) Dauphin-nek neveztetik a' Frantzia királynak első szülött fia, és az Országának örököse (lat. *Delphinus Princeps, Regis Galliae filius, natus maximus*). Ez a' nevezet attól vette eredetét, hogy II. Humbert *Delphinatusnak* utólsó

saságnak tzimerét, mellynek szállása előtt való ki függesztésére néki két hólnapokkal az előtt szabadság engedtetett, leg ottan le vegye, más-képen kéntelen fog lenni a' Velentzei Köz Társaság olly eszközökhöz nyúlni, mellyek bizonyosan kedvetlenséget fognak nékie, t. i. a' Fr. követnek okozni. Minthogy pedig ő ezen izenetre sem válázt nem adott, sem a' Fr. Köz társaság tzimerét szállása kapuiról le nem szedette, három óra mulván néhány áts mestereket küldött oda 200 *Spiri*, az az, városi katonák őrizete alatt a' Tanáts, olly véggel, hogy azok vennék le a' Köz társaság tzimerét. Végbe is vitték a' parantsolatot, melylyet látván a' Velentzei lakosok, rendkívül való módon örvendettének. Meg mutattya az idő, mit fog a' N. Gyűlés a' Velentzei Tanátsnak ezen tselekedetéről végezni, hadat fog é ez ellen is indítani, vagy pedig tsak halgatással lenni. Nem hiszem, hogy mostan annyi bátorsága vólna, mint vólt ennekelötte fél esztendővel, a' midőn azt gondolta, hogy egész Európát el nyelheti eggy kortyal.

Hadi Környülállások és Történetek.

A' Rajna vize mellett táborozó Ts. K. seregek szüntelen való mozdulásban és gyakorlásban vagynak. Aprilisnek harmadik napján történt tsatáról, iilyetén jelentést tett a' hadi Cancelláriának *Wurmser* Generál: Reggeli három órakor egygy komandót parantsoltam ki rukkolni és a' Spiegel hidnál öfzve gyűlleni, u. m. *Lascy* regementéből

fejedelme, semmi férfi magzattya nem lévén, 1343 esztendőben, a' Válásiai házból való Fílep Fr. királynak ajándékozta azon fejedelemséget, de olly fel tétellel, hogy a' Frantzia Birodalomnak örökösei, mig királyságot érnének, Dauphinnak, Delphinusnak neveztesenek, Ugy is vólt mind eddig a' dolog.

1, *Gyulaiéból* 1, *Háféből* 1, *Preiszból* 2 osztály gyalogságot, 2 divisiót *Schakmin* vasasai közül, 1 divisiót Tsászár, és 1 escadront *Waldeck* dragonyosai közül. Ezt a' comandót néhány ágyúkkal hertzeg *Fürstenberg* G. Májorra biztam, és parantsolatot adtam nékie, hogy a' Rajna vize, és ország mellett fekvő helységekre, u. m. *Bellheim*, *Herd*, *Kuhhart*, *Rülsheim*, *Neupfolz*, *Reinzabern*, és *Jokrim* falukra üsön. De mivel már ennekelőtte, a' sok marsirozás és a' dolog miatt el lankadtak a' nevezett seregek, következő napra halasztatott parantsolatomnak végbe vitele. Ekkor az ellenségre tsapván Generál Májor hertzeg *Fürstenberg* 300 embert vagdalt le közülök, 60. el fogott, kik között néhány Frantzia tisztek is vóltanak. Mind az el hüllottak, mind a' rablásba estek rakva vóltak sebekkel. A' gyalogság többet dolgozott bajonéttákkal, mint puskával, a' lovaság, a' kit elől utól ért, le aprította. Az életben meg maradott Frantziák az erdőkbe vették magokat, holott még mostan is sokan halva találatnak. Mintegy dél után három óráig tartott a' tsata. Részünkről egy két ember esett el, hárman vagy négyen kaptanak sebet.

Moguntziának külső városából *Casfelmól* ki tsaptak a' Frantziák *Kostheim* és *Mofzbach* nevű helységek mellett fekvő Saxoniai és Haffziai seregekre, mellyekben tettenek is egy kis kárt, 15 vagy 20 embert le vágtak, 6 pedig meg sebesítettek. *Buttlár* dragonyos hadnagynak egy ágyú golyóbis el törte a' lábát, a' ki néhány nap múlván azután meg is hólt, egy hadnagyot meg ölték, egyet pedig el fogtak, a' köz emberek közül is kevesen hóltanak meg, és estenek fogságba, 20 darab szarvas marhát nyertenek *Kostheimba*, de azokat sem vihették el békefényben, mivel a' Prussusoktól segítséget kapván a' Haffziai seregek, visszta tértenek, és meg támadván őket, sokakat le vagdaltanak közülök, a' prédát is el vették tőlök.

A' Bipontimuni és Homburgi környékekben, ki vévén a' betegeket, égyygetlen egygy Fran-

tziát sem lehet többé látni. A' Frantzia tábor-
 nak el menetele után, két helységekben marad-
 tanak némelly vigyázatok, u. m. a' Károly hegy-
 nél 60 lovas az úgy nevezett *Normándiai* sereg-
 ből, Homburnnál pedig 300 dragonyos *Conti*, 60
 vasas *Normandi* seregekből és 100 szabad kato-
 nák. A' Károly hegynél fekvőknek el fogatások-
 ra egy erős Austriai comandó küldtetetett ki,
 mellynek kedvetlen szagát meg érezvén a' Fran-
 tziák, a' Homburgban fekvőkhöz vonták mago-
 kat, kikkel égyütt egész éjjel vigyázatban vól-
 tanak, úgy vélekedvén, hogy oda is utánok
 mennének a' Ts. K. katonák. Egész reggelig ló-
 háton és fegyverben vóltanak, de mivel mind
 addig senki sem bántotta őket; a' lovaikról le szállván,
 utzákon meg kötötték azokat, magok pedig, ki
 aludni, ki fölöstökömöt enni bé mentenek a' há-
 zakba. Azomban 20 *Wurmser* huzárok, ködös
 lévén a' reggel, minden akadály nélkül a' város
 kapujához mentek, és az ottan álló frantzia őri-
 zeteket le vagdalván, bé rohantanak abba
 és leg elsőben is az ellenség lovainak kötöfsék
 szárait el vagdalván, lármát kiáltottanak. A'
 Frantzia dragonyosok a' házakból ki jövén, gya-
 log rendbe állottanak, és a' mint lehetett védel-
 mezték magokat. A' *Wurmser* huzárjai közül
 tizenöten tsak a' lovaknak el fogásokban foglalato-
 skodtanak, hanem öten az ellenség közzé bé
 vágtak, egy dragonyos kapitányt a' más világra is
 küldöttek, 30 pedig sebbe ejtettek. De ezek
 közzül a' vitéz magyarok közül egynél több víz-
 fza nem mehetett, három el esett, egy pedig ke-
 mény sebet kapván el fogattatott. Tizenöten kö-
 zülök 40 lovat nyervén vízfza mentenek. A' melly
 történeten annyira meg rettentenek a' Frantziák,
 hogy más napon, mindnyájau oda hagyták Hom-
 burgot.

Speyerhez nem mezfze, egy malom mellett
 300 Frantziák tanyáztak, mellyet észre vévén a'
 Darmstadti vadász katonák, réájok ütöttek Apri-

lisnek 4 napján, és noha amazoknak elegendő ágyújak volt, és darab ideig védelmezhettek volna magokat; de azért még sem mérésztettek tovább ottan maradni, hanem nagy veszteségekkel tovább lódultak.

A' Ts. K. fő Armáda Pr. *Koburg* kormánya alatt Aprilisnek ötödik napján Mons mellett szállott táborba.

A' mint múlt alkalmatósággal immár jelentettük, nem csak az Austriai, hanem a' szövetséges Belgyiomból is ki üzetettek a' Frantzok, sem Brédát, sem Gertruydenberget meg nem tarhták birtokokban.

Jövő Pünköst havának alsó napján, egygy Ts. K. Reserve ármáda fog alsó Palatinatusban táborba szállani, a' melly 39 batalion gyalogságból és 17 divisió lovasságból fog állani. Ezek között 11 granatéros batalion lészzen.

Pr. *Koburg* illyetén jelentést tett Aprilisnek 10. napján, hogy az előtt való napon oda hagyták a' Tsálfz. Kir. seregek *Monsi* táborokat, és *Quievraim* mellett fekvő hegyeken telepedtenek le, a' honnan az ellenség földére ki küldetett könnyű seregek, egy átallyában el zárták a' *Valenciennes* várba fekvő Fr. őrizetet a' több Fr. seregektől. — Ugyan e' nevezett napon két részre osztotta fel Gr. *Klerfait* hadi Tármaster kormánya alá bizattatott Ts. seregeket, és egyiket Fr. Flandriába küldötte, a' másikat pedig Dornik mellett hagyta Ryffel várának szemen való tartására. Gr. *Latour* Generál Bettigni mellett allapodott meg, hogy onnan vigyázhasson a' *Maubegi* erősségre. A' Prussiai hadi seregeket Dornick vidékén telepítette le *Knobelsdorf* Generál Lájtudinánt.

Mihelyt bé léptek a' Ts. K. seregek Fr. Flandriába, mingyárt meg támadták *Crepin*, *Thivemelle*, *Fresne*, *St. Amand*, *Doumet* és *Alt-Conde* mellett fekvő Fr. patriótákat, kiket, ambár so-

káig ágyúztanak légyen is réájok, tsak ugyan elűzték, Conde várába futni kényszerítették. Ebben a' tsatában 5 embert és 5 lovat vesztettenek el vitéz seregeink, négyen estenek sebbe. Az ellenségnek Conde várába lett bé menetele után mingyárt bé zárták azt a' miéink, és azokat a' lakosokat, a' kik a' hosszas ostromnak szomorú következéseitől félvén, honnyokból ki költöztenek, ismét vissza küldötték oda.

Frantzia Ország.

Még mostan is szüntelen *Dümuriernek* elpartolása foglalatoskodtattya a' N. Gyűlést, félvén attól, hogy ő fogja a' Frantzia Köz társaság új constitutiójának alkotmányát le rontani. Méltán is félhetnek attól. A' Rysselbe küldtetett nemzeti biztosok *Gofsuin, Lacroix, Carnot, Merlin, Robert, Trejlhard* és *Lesage* élzre vévén *Dümuriernek* titkos szándékát, még múlt Mártiusnak 29. napján magokhoz hívták őtet; de ő is, mint fortélyos ember el akarván a' néki készítettett keletztét kerülni, azt felelte, hogy néki lehetetlen volna egy olly időben a' Frantzia tábortól, mellyben tsak nem egészlen környül vagon az Austruai seregek által keritette, és a' midőn legnagyobb szükség vagon az ő jelenlételére, és tsüggedni kezdett katonáinak bátorításokra el távozni.

Ezek a' biztosok Aprilisnek harmadik napján Párisba érkezvén, minden halasztás nélkül megjelentenek a' N. Gyűlésben, és felettébb panaszolokodtak, hogy olly időben hivattattak volna vissza, a' mellyben *Dümuriernek* titkos tselekedeteit fel fedeztették volna. — *Lacroix* azt beszélette, hogy ők még Rysselben meg határozták *Dümuriernek* meg fogatását, és ha ő velek ellenkezni méreszlett volna, maga főbe lőtte volna őtet. — A' több Frantzia dolgokról jövődő alkalmatossággal bővebben fogok írni.

Csernovitz Bukovinában.

Móldovának mostani ábrázattya ez: el tel-
 vén a' békelesség kötés által meg határozott ez-
 tendő és két hólnap, melly alatt minden Móldo-
 vából ki költözni kívánó Bojéroknek meg enged-
 tetett jószágaikat el adni, és vagy az Orosz, vagy
 az Austriai jobbágyságot fel venni, az Ország-
 nak nagygyai az országot többnyire el hagytak,
 épen az egy fejedelmi kintses tár háznak őrzője
Todier Balsch vizsgálta vonván ígéretét, salvus
 conductus mellett megint az országba meg mara-
 dott. Az előbbeni *Vajda Morazi Sándor* már el
 ment Jalsyból Bukarestbe, az oda való pediglen
Szutsch Mihály által vette a' Móldovai íréket,
 ki is mostanában a' *Petersburgba* igyekező Török
 követnek ment elejébe, hogy az ő Móldova or-
 szágán lejendő keresztül utazását meg akadályoz-
 tathassa, mivel az e' féle transennak, rend sze-
 rént 500,000, 's több forintokba is kerülnek a'
 Vajdának. Az hát a' planum, hogy ezen követ,
 Belsarábián és Dubaszáron utazzon Orosz ország-
 nak. — A' Lengyelek tsendesesen nyugofznak,
 mivel az Oroszok épen az országnak szívébe nyü-
 zögnek, melly a' benne való vérnek circulatió-
 ját, és a' pulsusoknak verését felette mérsékli.
Chotyimba lett bé szállása a' Basának már tud-
 va lévő dolog, mostanában pediglen útban va-
 gyon a' második Basa is, mintegy 3000 magá-
 val, kinek meg érkezése minden órán reménység
 alatt vagyon.

Az új katonáknak szédése mind itten, mind
 pedig Gallitziában felette nagy, a' gabona ez or-
 szágban igen óltsó, a' lovak pedig annyira drá-
 gák, hogy a' múlt esztendei árokhoz képest há-
 rom részfel szaporodtak.

Nrő 12.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Szent-György Havának 26-dik napján
1793. esztendőben.*

* * *

Minden dolognak a' lelke a' jó rend. E' nélkül senki sem jó minister, sem jó pap, sem jó prokátor, sem jó profelsor, sem jó újság író, sem jó kereskedő, sem jó gazda, sem jó mester ember nem lehet. Egy szóval, a' leg kisebb emberi társaság sem lehet jó rendtartás nélkül állandó. A' tapasztalás tanította az emberi nemzetet a' jó rendtartásra. Hogyha jó rendet nem tart a' minister a' közönséges dolognak folytatásában, semmivé leszzen a' réa bizattatott birodalom. Lehetetlen az olyan közönséges tanítótól épületet venni, a' ki semmi jó rendet nem tart tanítá-

M

sában. A' melly prokátor a' törvényt nem érti, és abból meg nem tudja a' fel vállalt ügynek igazságát mutatni, el vesztí a' pert. Hogyha a' kereskedő és gazda rendesen nem folytattya dolgait, kólduló botra jut. Bátor mennyi talentommal birjon is a' takáts, de ha rendbe nem szedi a' szövő székbe tett fonalát, soha sem sző jó vásznat. Meg engedem, hogy néki elegendő esze legyen, a' leg ckesebben szóló órátorral vetélkedik beszedjeire nézve, rangja felett tud okoskodni, másokat el hitetni 's a' t. de mit használ néki, ha mésterségének gyakorlásában jó rendet nem tart, alábbvaló a' leg égyügyűbb mester társánál.

Epen illyetén környül állások közé legyen az a' birodalom helyheztetve, a' mellyben sem jó törvény, semmi jó rendtartás nintsen. A' birodalomnak alkotmányát a' szövő székhez, a' kormányozó ministert a' takátshoz, a' törvényeket, 's azokkal égyütt a' jó rendet a' takáts fonalakhoz, a' köz jót a' kézzittetendő jó vásznonhoz lehet hasonlitanunk. Valamiképen tehát soha jó vásznat nem sző az a' takáts, a' ki vagy rendeletlenül teszi fonalát a' takáts székbe, vagy kereftül vágja azokat: úgy akármelly nagy talentommal birjon is a' kormányozó minister, de ha ő vagy rendeletlenül intézi a' birodalomnak fonalait, vagy ketté vágja ebbe a' szövő székbe, más értelmesebb ministerek által bé rakatott fonalakat, az az, törvényeket, lehetetlen ottan a' köz jónak fenn maradni és öregülni.

Hasonló állapotban legyen mostan Európának ennekelötte leg virágzóbb része Frantzia Ország. Ennek a' szép birodalomnak alkotványa ölfve töretett, újabbnak koholásában fárafztyák elméjeket a' nagy tálentomú emberek; de még eddig ki nem találhatták azt, nem is találják, ha úgy fognak a' környül állások folyni, mint most. Még tsak képzelní sem lehet több, 's nagyobb rendeletlenséget, mint mostan az új frantzia köz társaságban uralkodik. Ottan sem fő, sem törvény, sem rend, sem égyvesség, sem valóságos minister és Generál, sem kabinet, sem vitézi erő